

סילבוס - תוכנית הוראה לקורס
ההלכה במאה העשרים ואחת: סוגיות חברה
ד"ר חיים בורגנסקי | המחלקה לתלמוד

Halacha in the twenty-first century: Social issues | 09-1281-01

הרצאה (זום)	סוג הקורס:
2 (1 ש"ש)	היקף נ"ז:
תשפ"ה	שנת לימודים:
א'	סמסטר:
רביעי, 10:00	יום ושעה:
—	שעת קבלה:
rav.hoshaha@gmail.com	מייל מרצה:
https://lemida.biu.ac.il	קישור לאתר למדה:

תיאור הקורס ומטרות למידה

תקציר הקורס

במסגרת הקורס נעניין ביחסה של ההלכה במאה העשרים לסוגיות חברה שונות. מוקד השיעורים יהיה בעיון בהתמודדותה של ההלכה עם העולם התרבותי של המאה העשרים ואילך: העולם המודרני מציג תפיסת עולם ליברלית, ויחסו לשאלות מגדר מושתת על תפיסה זו. ההלכה מקורה בתפיסות ערכיות אחרות, והמפגש בין העולמות יוצר התמודדות פנימית מרתקת בתוך עולם ההלכה פנימה. במהלך ההרצאות נבחן התמודדות זו.

מטרות/תוצרי הלמידה

ידע

1. הלומדים יכירו נקודות מפגש בין ההלכה לבין העולם המודרני בסוגיות הנידונות.
2. הלומדים יכירו גישות שונות בעולם ההלכה לסוגיות אלה.
3. הלומדים יזהו תהליכים של התפתחות בעולם ההלכה.

מיומנויות

1. הלומדים יכירו דרכי ניתוח של תשובות הלכתיות ופסקי הלכה וידעו ליישם.

למידה פעילה - תכנון מהלך השיעורים:

מס' השיעור	נושא השיעור	למידה פעילה	קריאה/ צפיה נדרשת	הערכה תהליכית/מעצבת
1	מפגש פתיחה: ההלכה והמציאות	יחידת היכרות		
2	היחס ללהט"ב – מקורות ראשוניים	ניתוח של עמדות הלכתיות שונות בקבוצות למידה משותפות. כל הרצאות הקורס בנויות על דפי מקורות ולמידה משותפת שלהם	סרטון: "איך נראית חתונה של הומואים דתיים", https://www.youtube.com/watch?v=XEuh9733P9k	
3	היחס ללהט"ב – הגישות המחמירות		סרטון: "מצעד המחשבה", https://www.youtube.com/watch?v=0l-vo462gql	
4	היחס ללהט"ב – הגישות המכילות			מטלת כיתה: ניתוח תשובה בנושא.

	<p>חיים בורגנסקי, "בין שיתוף לכיבוש – יחסם של פוסקי הלכה בציונות הדתית לערביי הארץ", התפתחות ותמורות בציונות הדתית בארץ ישראל ובתפוצות (בעריכת ישי ארנון, יהודה פרידלנדר ודב שוורץ), הוצאת אוניברסיטת בר-אילן, רמת גן, תשע"ב, עמ' 193-215.</p>		<p>מעמד הנוכרים במדינה – המקורות הבסיסיים.</p>	5
			<p>נוכרים כנבחרים למוסדות השלטון – המודל של הרב הרצוג והרב ישראלי</p>	6
			<p>נוכרים כנבחרים למוסדות השלטון – המודל של הרב צבי יהודה קוק ויישומו ההלכתי.</p>	7
	<p>צבי זוהר ואבי שגיא, מעגלי זהות יהודית בספרות ההלכתית, תל אביב, 2000, עמ' 11 – 18; 33 – 67.</p>		<p>חילונים בחברה היהודית – המקורות הבסיסיים</p>	8
			<p>חילונים בחברה היהודית – המפנה במאה התשע עשרה</p>	9
<p>מטלת כיתה: ניתוח תשובה בנושא</p>	<p>הרב אברהם שרמן, יחס ההלכה כלפי אחינו שפרשו מדרך התורה והמצוות, תחומין א (תש"ם), עמ' 311 – 318; תחומין ב (תשמ"א), עמ' 267-271.</p>		<p>חילונים בחברה היהודית – פוסקי זמננו א</p>	10
	<p>תמר אלאור, "תינוקות שנישבו": תפיסת החילוניות בחברה החרדית, מגמות; כתב עת למדעי ההתנהגות לד, 1 (תשנב) 104-121. אברהם חיים בורגנסקי, "יחסו ההלכתי של הרב חיים דוד הלוי לחילונים", יהדות של חיים, ירושלים, תשס"ז, עמ' 43-68.</p>		<p>חילונים בחברה היהודית – פוסקי זמננו ב</p>	11

			פסיקה תכליתית בסוגיות חברתיות	12
	קורס בנושא "גיר וזהות יהודית": פרק 12-העלייה מאתיפיה, https://www.youtube.com/watch?v=9fSg-Kv9KMY		המהפכה הדתית – חברתית של הרב עובדיה יוסף – העדה האתיופית ומעמדה ההלכתי	13
	הרב אורי שרקי, "מעמדה של ההלכה האתיופית", https://www.youtube.com/watch?v=IALiE6i-waw			
		דיון בקבוצות, סיכום	סיכום: מרכיבים חוץ הלכתיים שונים בפסיקת ההלכה בסוגיות עכשויות	14

*ייתכנו שינויים בסילבוס בהתאם לקצב ההתקדמות ואפקטיביות הלמידה

ציין סופי

משקל בציון הסופי	תיאור התוצר
15% מהציון הסופי	מטלת כתיבה א – ניתוח תשובה הלכתית שתחולק בכיתה
15% מהציון הסופי	מטלת כתיבה ב – השוואת עמדות הלכתיות בין פוסקים בנושא שיידון בכיתה
70% מהציון הסופי	מבחן מסכם

דרישות הקורס

1. שותפות פעילה בקבוצות הדיון ובנעשה בשיעור
2. עמידה במטלות הכתיבה ובמבחן המסכם.

דרישות קדם

אין דרישות קדם

ביבליוגרפיה: תכנים לקריאה, צפיה והאזנה

*קריאת חובה: מפורטת בטבלה.

קריאת רשות:

1. הרב י"א הלוי הרצוג, "תחוקה לישראל על פי התורה", כרך א: סדרי שלטון ומשפט במדינה היהודית, ירושלים תשמ"ט.
2. הרב ש' ישראלי, עמוד הימיני, ירושלים תשנ"ב
3. ש' שלום, "מסיני לאתיופיה: עולמה ההלכתי והרעיוני של יהדות אתיופיה", תל אביב תשע"ב